

Priloga I: Seznam priporočil skupine GRETA

Celostni pristop in usklajevanje

1. GRETA slovenske organe poziva, da vlagajo v človeške in finančne vire sekretariata delovne skupine in nacionalnega koordinatorskega, da bi lahko učinkovito izvajala vse naloge v okviru svojega mandata.
2. GRETA meni, da bi morali slovenski organi posvetiti večjo pozornost trgovini z ljudmi z namenom izkoriščanja delovne sile, trgovini z otroki, trgovini z ljudmi iz ranljivih skupin, vključno z Romi, kot tudi trgovini znotraj Slovenije.
3. Nadalje GRETA slovenske organe poziva, da uvedejo redne neodvisne evalvacije akcijskega načrta kot orodje za oceno vpliva dejavnosti in za načrtovanje prihodnjih politik in ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi in da razmislijo o imenovanju neodvisnega nacionalnega poročevalca ali vzpostavitvi drugačnega mehanizma za spremljanje dejavnosti državnih institucij v boju proti trgovini z ljudmi (glej 4. odstavek 29. člena konvencije in 298. člen obrazložitvenega poročila).

Usposabljanje ustreznih strokovnjakov

4. GRETA meni, da bi morali slovenski organi sprejeti nadaljnje ukrepe za zagotavljanje rednega usposabljanja na področju trgovine z ljudmi in pravic žrtev za vse ustrezne strokovnjake (na primer sodnike, tožilce, pravnike, osebje upravnih enot, pristojnih za izdajanje dovoljenj za prebivanje, delovne inšpektorje, organe za zaščito otrok in socialne delavce). Prihodnji programi usposabljanja morajo biti zasnovani tako, da bodo povečali tisto znanje in veščine ustreznih strokovnjakov, ki jim omogočajo, da identificirajo žrtve trgovine za vse oblike izkoriščanja ter jim nudijo pomoč in zaščito, omogočajo odškodnino za žrtve in zagotavljajo obsodbo storilcev.

Zbiranje podatkov in raziskave

5. GRETA meni, da bi morali slovenski organi za namen priprave, spremljanja in evalvacije politik na področju boja proti trgovini z ljudmi oblikovati in vzdrževati celovit in skladen statistični sistem na področju trgovine z ljudmi, z zbiranjem zanesljivih statističnih informacij od vseh glavnih akterjev, vključno z nevladnimi organizacijami, vključenimi v identifikacijo žrtev, in z omogočanjem razčlenitve (po spolu, starosti, vrsti izkoriščanja, izvorni in/ali ciljni države, itd.).
6. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi izvesti in podpirati raziskave o problemih, povezanih s trgovino z ljudmi kot pomemben vir informacij za prihodnje ukrepe politike. Področja, kjer so zaradi boljšega razumevanja obsega in narave problema trenutno še posebej potrebne raziskave so trgovina z namenom izkoriščanja delovne sile, trgovina z otroki in trgovina znotraj Slovenije.

Mednarodno sodelovanje

7. GRETA slovenske organe poziva, da še naprej iščejo nadaljnje možnosti za krepitev mednarodnega sodelovanja pri preiskavi in pregonu primerov trgovine z ljudmi, kot tudi za razvijanje mednarodnega sodelovanja z namenom preprečevanja trgovine z ljudmi in zagotavljanja pomoči žrtvam.

Ukrepi za ozaveščanje

8. GRETA meni, da je treba prihodnje ukrepe na področju ozaveščanja načrtovati v luči presoje predhodnih ukrepov in jih usmeriti na ugotovljene potrebe. Ozaveščanje mora biti še naprej usmerjeno v ranljive skupine in v obveščanje javnosti o oblikah trgovine z ljudmi, ki so v porastu, na primer izkoriščanje delovne sile, prisilno beračenje in prisilna kazniva dejanja.

9. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti prizadevanja za zmanjšanje povpraševanja po storitvah oseb, ki so žrtve trgovine z ljudmi, v partnerstvu z zasebnim sektorjem in civilno družbo.

Identificiranje žrtev trgovine z ljudmi

10. GRETA poziva slovenske organe, da:

- okrepijo več-agencijsko vključevanje v identificiranje žrtev z uvajanjem jasnega nacionalnega mehanizma za naznanitev in z opredelitvijo vloge operativnega osebja, ki utegne priti v stik z žrtvami trgovine z ljudmi;
- operativnemu osebju zagotovijo operativne kazalce, smernice in orodje za uporabo v procesu identificiranja; ti kazalci morajo biti redno posodobljeni in tako odražati spremenljivo naravo trgovine z ljudmi in vrst izkoriščanja;
- zagotavljajo, da uslužbenci organov pregona, socialni delavci, delovni inšpektorji in drugi ustrezni akterji sprejmejo bolj proaktiven pristop in okrepijo terensko delo z namenom identificiranja potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, zlasti kar zadeva druge oblike izkoriščanja poleg spolnega izkoriščanja (izkoriščanje delovne sile, prisilno beračenje, itd.);
- so v večji meri pozorne na odkrivanje žrtev trgovine z ljudmi med mladoletniki brez spremstva in vzpostavijo mehanizem identifikacije, ki upošteva specifične okoliščine in potrebe otroških žrtev trgovine, vključuje otroške specialiste in zagotavlja, se v prvi vrsti upošteva največja korist otroka.

Pomoč žrtvam

11. GRETA poziva slovenske organe, da zagotovijo, da dostop žrtev trgovine z ljudmi do pomoči ni pogojen z njihovim sodelovanjem v preiskavi in kazenskem postopku. Prav tako GRETA poziva organe, da zagotovijo, da se za žrtve trgovine z ljudmi omogoči varna in primerna nastanitev glede na njihove potrebe, kar lahko pomeni tudi zagotavljanje nastanitve in pomoči po izteku petdnevnega obdobja nujne pomoči.

12. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti svoja prizadevanja za zagotavljanje pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in jim zlasti omogočiti ponovno vključevanje v družbo ter jim pomagati, da se izognejo ponovni trgovini s tem, da jim omogočijo dostop do izobraževanja, poklicnega usposabljanja in trga delovne sile.

13. GRETA tudi poziva slovenske organe, da vlagajo v človeške in finančne vire centrov za socialno delo, da lahko le-ti učinkovito zagotavljajo podporo in pomoč otroškim žrtvam trgovine z ljudmi.

Obdobje okrevanja in razmisleka

14. GRETA poziva slovenske organe, da zagotovijo, da se vsem možnim žrtvam trgovine z ljudmi ponudi obdobje okrevanja in razmisleka v skladu z obveznostjo po 13. členu konvencije. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi sistematično obveščati žrtve trgovine z ljudmi o možnosti obdobja okrevanja in razmisleka in jim tudi učinkovito zagotoviti to obdobje.

Dovoljenja za prebivanje

15. GRETA poziva slovenske organe, da iz Zakona o tujcih odstranijo pogoj, da je pričanje žrtve "pomembno, kar potrdi pristojni organ kazenskega pregona".

16. GRETA poziva slovenske organe, da zagotovijo, da lahko žrtve trgovine z ljudmi v celoti izkoristijo pravico do pridobitve obnovljivega dovoljenja za prebivanje, zlasti kadar ne morejo sodelovati z organi.

Odškodnina in pravna sredstva

17. GRETA poziva slovenske organe, da sprejmejo ukrepe za omogočanje in zagotavljanje dostopa do odškodnine za žrtve trgovine z ljudmi in da zlasti:

- zagotovijo, da so žrtve trgovine z ljudmi sistematično obveščene, v jeziku, ki ga razumejo, o pravici, da zahtevajo odškodnino in o potrebnih postopkih;
- omogočijo žrtvam trgovine z ljudmi, da uveljavljajo pravico do odškodnine s tem, da jim zagotovijo učinkovit dostop do pravne pomoči;
- vključijo vse žrtve trgovine z ljudmi v področje uporabe Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj, ne glede na njihovo državljanstvo in na to, ali je bila uporabljena sila ali je prišlo do kršitve spolne nedotakljivosti.

Vrnitev v matično državo in vračanje žrtev

18. GRETA meni, da bi morali slovenski organi povečati zaščito žrtev trgovine z ljudmi, ki se vračajo v Slovenijo, in jim zagotoviti dostop do ukrepov pomoči, zaščite in ponovnega vključevanja, ne glede na to, ali je bil v državi, kjer so bile žrtve identificirane, uveden kazenski postopek.

Materialno kazensko pravo

19. GRETA meni, da bi morali slovenski organi zagotoviti, da se oteževalne okoliščine v primerih, kadar kaznivo dejanje trgovine z ljudmi stori javni uslužbenec pri opravljanju svojih dolžnosti in kadar je storjeno naklepno ali je iz hude malomarnosti ogroženo življenje žrtve, dejansko upoštevajo kot oteževalne okoliščine pri kaznivem dejanju trgovine z ljudmi, da bi izpolnili zahteve iz 24. člena konvencije.

20. GRETA meni, da bo morali slovenski organi uvesti posebno kaznivo dejanje prikrivanja, poškodovanja ali uničenja potovalnih ali osebnih dokumentov v zvezi s trgovino z ljudmi.

21. GRETA poziva slovenske organe, da razmislijo o vzpostavitvi kaznivega dejanja uporabe storitev, ki so predmet izkoriščanja kot jih določa 4. člen konvencije, ob zavedanju, da je oseba žrtve trgovine z ljudmi.

Nekaznovanje žrtev trgovine z ljudmi

22. GRETA poziva slovenske oblasti, da zagotovijo skladnost s 26. členom konvencije s sprejetjem določbe o nekaznovanju žrtev trgovine z ljudmi zaradi njihove vpletenosti v nezakonite dejavnosti, kolikor so bile v to prisiljene, ali z oblikovanjem ustreznih smernic za javne tožilce na tem področju. Med trajanjem postopka identificiranja potencialne žrtve trgovine z ljudmi ne smejo biti kaznovane za kazniva dejanja, povezana s priseljivanjem.

Preiskava, pregon in procesno pravo

23. GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti usposabljanje za sodnike, tožilce in druge ustrezne strokovnjake o trgovini z ljudmi, z namenom izboljšati njihovo znanje in občutljivost v zvezi s trgovino z ljudmi in pravicami njenih žrtev ter zagotoviti praktično izvajanje obstoječih določb v boju proti trgovini z ljudmi, da se omogoči učinkovit pregon trgovcev z ljudmi in kazni, ki bo sorazmerna s težo kaznivega dejanja.

24. GRETA tudi meni, da bi morali slovenski organi spodbujati preiskovalne organe in organe pregona, da povečajo specializiranost na področju trgovine z ljudmi z namenom, da se izboljša zbiranje zadostnih dokazov in doseže uspešen pregon večjega števila trgovcev.

Zaščita žrtev in prič

25. GRETA poziva slovenske oblasti, da v celoti izkoristijo razpoložljive ukrepe za zaščito žrtev med preiskavo ter med sodnim postopkom in po njem. V tem kontekstu morajo slovenski organi sprejeti dodatne ukrepe za zagotavljanje, da so žrtve trgovine z ljudmi ustrezno obveščene o svojih pravicah in obstoječih pravnih sredstvih ter deležne pomoči med predkazenskim in sodnim postopkom.

26. Nadalje GRETA meni, da morajo slovenski organi razširiti postopke posebne zaščite na vse otroške žrtve trgovine z ljudmi do starosti 18 let, ob upoštevanju najboljšega interesa otroka.²⁶

²⁶ Sklicevanje tudi na Smernice Odbora ministrov Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje, ki jih je Odbor ministrov sprejel 17. novembra 2010.